

momentum

02

04: De nydanske drenge halter bagefter

06: Bureaucrati spænder ben for integration

08: Danmarks produktivitet er gået i koma

11: Udenlandske turister fravælger Danmark

14: Bedre samarbejde skal bringe dansk turisme på ret køl

16: Leder: Dansk erhvervsliv må stramme op

MOMENTUM. 2. ÅRGANG. 2. UDGAVE
KL. 16. FEBRUAR 2010

Integrationssucces i skyggen af burkaer

Debatten om burkaer og mørkemænd stjæler som regel overskrifterne, men integrationen har i de seneste år udviklet sig til en succeshistorie under overfladen. Momentums kortlægning viser, at flere og flere indvandrere og efterkommere får uddannelse og job, og de er bedre end de etniske danskere til at holde fast i jobbet under krisen.

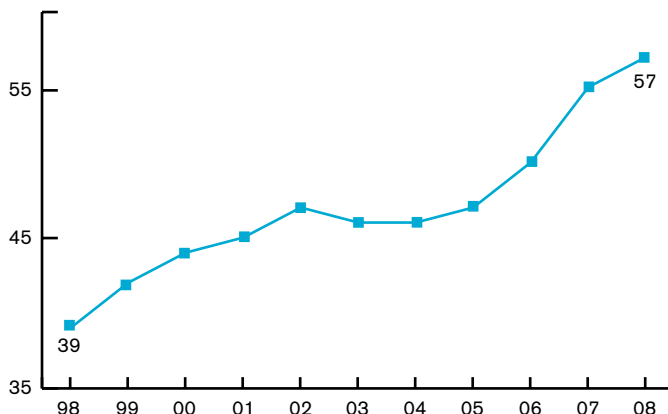
Mens medier og politikere bruger mest spaltepads og taletid på at diskutere antallet af burkaer, og hvorvidt det er et knæfald for muslimske mørkemænd kun at invitere kvinder til møde i folkeskolen, har titusindvis af første- og andengenerationsindvandrere i al ubemærkethed sagt goddag til danske uddannelser og job i de seneste år. Og selv om krisen nu kradser, så holder de bedre fast i deres job end de etniske danskere. Det viser Momentums kortlægning af de nyeste tal for indvandrere og efterkommeres uddannelse og beskæftigelse.

Den udvikling glæder Hans Lassen, selvstændig integrationskonsulent og forfatter til bogen "Den anden virkelighed":

»Jeg tillader mig at kalde integrationen for en megasucces. Men der er ligesom to virkeligheder, når det gælder integration. I det offentlige rum ser integrationen ud til slet

ikke at lykkes, da det hele handler om det kulturelle og etniske konfliktstof. Det kan man til gengæld stort set ikke få øje på ude på arbejdspladserne og uddannelserne, hvor integrationen i meget stor udstrækning lykkes hver dag,« siger Hans Lassen. Et træk fra Integrationsministeriets særlige udlændingedata-

Andel af indvandrere og efterkommere med ikke-vestlig baggrund i beskæftigelse (%)

Note: Tallene dækker 16-64-årige

Kilde: Integrationsministeriets udlændingedatabase i Danmarks Statistik

Andel af 16-24-årige under uddannelse (%)

	Skoleåret 2000/2001	Skoleåret 2008/2009
Indvandrere med ikke-vestlig baggrund	38	43
Efterkommere med ikke-vestlig baggrund	56	63
Etniske danskere	59	61

Kilde: Integrationsministeriets udlændingedatabase i Danmarks Statistik

Indvandrere har klaret krisen bedst

Gruppe	Antal ledige september 2008*	Antal ledige december 2009	Stigning i procent
Etniske danskere	99.374	182.556	84
Indvandrere og efterkommere fra vestlige lande	4.543	8.400	85
Indvandrere og efterkommere fra ikke-vestlige lande	32.246	38.833	20

* Det var på dette tidspunkt, ledigheden begyndte at stige

Note: Antallet af ledige er opgjort som antallet af fuldtidspersoner på dagpenge, kontanthjælp og starthjælp

Kilde: Momentums beregninger på baggrund af Jobindsats.dk

Af Jens Jørgensen, jjr@kl.dk

base i Danmarks Statistik viser, at der i 2008 var næsten 78.000 flere indvandrere og efterkommere med ikke-vestlig baggrund i arbejde end i 1998. Det svarer til, at 57 procent af indvandrerne og deres efterkommere havde et job i 2008 mod blot 39 procent 10 år tidligere.

Og ikke bare er de i langt højere grad kommet i arbejde, de har også formået at bide sig fast på arbejdsmarkedet. Under finanskrisen har Ali ikke stået foran Morten, når der skulle deles fyresedler ud – tværtimod. Mens antallet af arbejdsløse etniske danskere er steget hele 84 procent fra september 2008, hvor ledigheden begyndte at stige, er der kun blevet 20 procent flere arbejdsløse med ikke-vestlig baggrund i samme periode. Det viser Momentums beregninger på baggrund af de nyeste tal på Arbejdsmarkedsstyrelsens database Jobindsats.dk.

Frustreret minister

Foreningen Nydansker har netop til formål at få flere indvandrere og efterkommere ud på det danske arbejdsmarked og har derfor i de senere år kunnet se, at mange ting er lykkedes i foreningens arbejde. Men direktør Torben Møller-Hansen er irriteret over, at det alligevel primært er de negative historier, som fylder i den offentlige debat, mens den positive udvikling på arbejdsmarkedet er gået nærmest upåagtet hen:

»Vi skal også snakke om burkaer, men om 3, 7 eller 11 kvinder bærer burka burde ikke være lige så interessant, som at der er kommet næsten 80.000 flere nydanskere i arbejde,« siger Torben Møller-Hansen.

Han oplever i sit konkrete arbejde med blandt andet at rådgive virksomheder i forhold til at ansætte nydanskere, at mange fordomme er brudt ned. Eksempelvis har de færreste arbejdsgivere i dag problemer med, at de ansatte går med tørklæde.

Undersøgelser fra Institut for Konjunktur-Analyse viser også, at virksomhederne får mere og mere positive erfaringer med nydanske medarbejdere. 85 procent af de offentlige arbejdspladser og 83 procent af de private virksomheder oplyste i 2009-undersøgelsen, at de havde meget gode eller overvej-

ende gode erfaringer. Det er en forbedring på henholdsvis seks og syv procentpoint siden den tilsvarende undersøgelse i 2005.

Integrationsminister Birthe Rønn Hornbech (V) mener også, at det går i den rigtige retning med integrationen af indvandrere og efterkommere i det danske samfund. Og hun deler Torben Møller-Hansens frustration over, at diskussioner af blandt andet burkaer og mødremøder på københavnske folkeskoler ofte skygger for den grundlæggende positive udvikling:

»Det er jo sindssygt, som det har overskygget. Og jeg må sige, at jeg næsten er holdt op med at læse de historier, fordi jeg synes, det er beskæmmende. Men det gælder jo desværre alle steder, at der er alt for mange politikere, der lader medierne sætte dagsordenen, selv om vi godt ved, at de ofte kun fortæller de dårlige historier og skaber nogle konflikter, som måske slet ikke er der,« siger Birthe Rønn Hornbech.

Det er ikke kun på arbejdsmarkedet, det går fremad med integrationen. Flere og flere af de unge ikke-vestlige indvandrere og efterkommere går også i gang med en uddannelse, viser et træk fra Integrationsministeriets særlige udlændingedatabase i Danmarks Statistik. Fra skoleåret 2000/2001 til 2008/2009 er andelen af 16-24-årige indvandrere og efterkommere under uddannelse steget med henholdsvis fem og syv procentpoint. Det betyder rent faktisk, at 63 procent af de unge ikke-vestlige efterkommere i 2008/2009 var i gang med en uddannelse mod blot 61 procent af de etniske danskere.

Mange deler æren

Ifølge integrationsminister Birthe Rønn Hornbech skyldes den positive udvikling i integrationen i forhold til beskæftigelse og uddannelse en stor indsats fra alle lige fra kommunerne og erhvervslivet til det frivillige Danmark.

»Vi er blevet bedre, og med "vi" mener jeg alle, der deltager i integrationsarbejdet. Jeg føler sådan set, at der har bredt sig en integrationskultur i store dele af samfundet i de seneste år, hvor vi tager udgangspunkt i, hvad det enkelte menneske kan i stedet for hele tiden at sige, at de ikke kan,« siger Birthe Rønn Hornbech.

Hvordan er jeres erfaringer med nydanskere på arbejdspladsen? (%)

	Privat sektor		Offentlig sektor	
	2005	2009	2005	2009
Meget/overvejende gode	76	83	79	85
Hverken gode eller dårlige	12	13	16	14
Overvejende/meget dårlige	10	5	2	0

Note: Spørgsmålet er kun stillet til de virksomheder, der har erfaringer med nydanske ansatte

Kilde: "Rapport om nydanskere på arbejdsmarkedet", IFKA for Integrationsministeriet, februar 2009

Den vurdering deler integrationskonsulent Hans Lassen: »Frontpersonalet i jobcentre, virksomheder, sprogskoler og så videre er blevet meget bedre. De har høstet en masse erfaringer, for det er en opgave, man ikke har kunnet forberede sig på. Men så er de gradvist kommet efter det. Man er blevet bedre til at håndtere mødet med det fremmede. Tage lederskabet i processen og begynde at stille krav, selvfølgelig med respekt og i ligeværdig kommunikation med borgeren,« forklarer Hans Lassen.

Det er dog ikke kun redskaberne, der er blevet bedre gennem årene. Vi har også været hjulpet af den økonomiske højkonjunktur, vi oplevede frem til finanskrisen, forklarer Hans Hummelgaard, integrationsekspert og vicedirektør i Anvendt KommunalForskning (AKF):

»Da arbejdsløshedstallene begyndte at blive lave, kom der større fokus på at få indvandrere og efterkommere i spil. Man manglede simpelthen deres hænder, og så fandt man jo en række steder ud af, at det faktisk er en rigtig god arbejdskraft. Hvilket man også kan se ved, at de beholder deres job trods finanskrisen,« siger Hans Hummelgaard.

Det sidste skyldes dog ifølge Hans Hummelgaard også, at indvandrere og efterkommere ikke i så høj udstrækning er ansat i de brancher – blandt andet byggeriet – der er hårdest ramt af finanskrisen.

Verdens bedste integration

Men selv om udviklingen på integrationsområdet er positiv, er vi ifølge Hans Hummelgaard stadig langt fra målet.

»Der er stadig for mange indvandrere og efterkommere, der står uden for arbejdsmarkedet og for mange, der ikke får en erhvervskompetencegivende uddannelse. Og med et arbejdsmarked, der i højere og højere grad kræver uddannelse, bliver de simpelthen tabere i fremtidens samfund,« siger Hans Hummelgaard.

Birthe Rønn Hornbech har trods glæden over fremgangen bestemt heller ikke tænkt sig at hvile på laurbærrene:

»Vi skal være over området hele tiden, for der er jo stadigvæk mennesker, som ikke er integreret, og jo bedre tallene er,

jo større forskel bliver der til de ressourcervage. Og her står vi over for en stor udfordring med at sikre, at vi får alle med,« siger Birthe Rønn Hornbech, som dog ikke er bange for at sætte sig høje mål for fremtiden:

»Endemålet må jo være at overflødiggøre mig selv. At alle ser mangfoldigheden som en selvfølge, og alle arbejdsgivere viser det ansvar, som en del arbejdsgivere allerede viser i dag, i forhold til mangfoldigheden.«

For forfatter og integrationskonsulent Hans Lassen er der heller ikke tvivl om, at vi skal sætte overliggeren højt i det fortsatte arbejde med integrationen:

»Jeg synes jo, vi skal gå efter at blive verdens bedste integrationsland. Og der må målet være at få nogle beskæftigelses- og uddannelsesfrekvenser, der er ens, uanset om man er etnisk dansker, indvandrer eller efterkommer. Og jeg mener også, det er realistisk.«

I stedet for kun at se på frekvenser mener Torben Møller-Hansen, direktør i Foreningen Nydansker, at det med de seneste års fremgang på integrationsområdet er tid til at gentænke, hvad vi vil med integrationen:

»Nu har vi i 10 år kæmpet for at gøre nydanskerne til accepterede mennesker på arbejdsmarkedet, hvor man måske lidt trækker på smilebåndet af deres særlige skikke, men ellers koncentrerer sig om de områder, hvor vi er ens. Hvis vi skal et stort skridt videre, tror jeg i stedet, vi skal se på, om vi ikke kan lære noget af forskelligheden,« siger Torben Møller-Hansen og uddyber:

»Ligesom vi ved, at kvinderne repræsenterer noget særligt blandt ledere, og andre spiller ind med erfaring, innovation og så videre, kunne vi helt sikkert også lære noget af måden, man tænker på, hvis man er inder, latinamerikaner eller andet. Så kunne det jo være, at der eksempelvis kom lidt mere samba ind i danskheden, og at vi på den måde kunne trimme vores arbejdsmarked endnu mere i forhold til den internationale konkurrence.«

De nydanske drenge halter bagefter

Af Jens Jørgensen, jjr@kl.dk

Alt for mange drenge med anden etnisk oprindelse dropper ud af deres uddannelse og ender med slet ikke at få én. Et stort problem for samfundet, fastslår integrationseksperter og kommunal chef. Det øger nemlig risikoen for, at de aldrig kommer ind på arbejdsmarkedet og i stedet ender i kriminalitet. Integrationsministeren vil sætte større fokus på drengene.

Når lærerne på landets erhvervsskoler første skoledag kigger ned over klasselisten, står der oftere og oftere navne som Muhammed og Asmaa på listen, men sidste skoledag er Muhammeds navn tre ud af fire gange forsvundet fra listen. Kun 26 procent af drengene med anden etnisk baggrund, der starter på en erhvervsskole, formår nemlig at fuldføre deres uddannelse, viser tal fra Undervisningsministeriets databank.

Ser man på de nydanske piger og de etnisk danske elever, er gennemførelsesprocenten på henholdsvis 46 og 52 procent. Det vil sige, at drengene med anden etnisk baggrund har en næsten dobbelt så stor risiko for at droppe ud af deres erhvervsskole.

Mange af drengene med anden etnisk herkomst får aldrig anden uddannelse end folkeskolen. Undervisningsministeriets tal for, hvordan den ungdomsårgang, som afsluttede 9. klasse i 2007, forventes at uddanne sig i løbet af de kommende 25 år, viser, at hele 34,3 procent af drengene med anden etnisk herkomst ender uden anden uddannelse end folkeskolen. Det er næsten dobbelt så mange som de danske drenge og 14 procentpoint mere end pigerne med anden etnisk herkomst.

Og den manglende uddannelse har store konsekvenser for drengene, forklarer Hans Hummelgaard, integrationsforsker og vicedirektør ved Anvendt KommunalForskning (AKF):

»Undersøgelser viser, at en meget stor gruppe af dem, der ikke får en uddannelse, heller aldrig får en stabil tilknytning til arbejdsmarkedet. Og det bliver langt fra nemmere i fremtiden, for de ufaglærte job forsvinder i hastigt tempo. Det gør, at uddannelse bliver vigtigere og vigtigere.«

Fra strafald til kriminalitet

Albertslund Kommune er en af de kommuner, som har problematikken med de unge mænd med anden etnisk herkomst tæt inde på livet. Og her oplever børne- og undervisningsdirektør Jette Runchel, at den manglende uddannelse ud over arbejdsløshed også kan føre de unge ud i kriminalitet:

»De havner ikke kun hjemme på sofaen. De havner også tit i nogle dårlige miljøer, og på den korte bane må vi sige, at en del af vores unge er i risiko for at havne i kriminalitet,« siger Jette Runchel.

Albertslund Kommune har derfor sat flere projekter i søen, som sætter fokus på de 13-25-årige, der er uden for uddannelsessystemet eller allerede er havnet i kriminalitet:

»Jeg synes, at vi som samfund er forpligtet til at sørge for, at vores unge mennesker får de bedste forudsætninger for et godt liv - både arbejdsmæssigt og personligt - og det er nemmest at give dem de forudsætninger, mens de er unge. Det bliver ikke nemmere for dem at gennemføre en ungdomsudannelse, når de bliver 25,« siger Jette Runchel.

Danmarks Statistiks opgørelse over strafferetlige afgørelser viser, at unge mænd med anden etnisk baggrund oftere har en plettet straffeattest end deres danske jævnaldrende. For indvandrerne og efterkommernes vedkommende er 11,1 procent af de 15-29-årige blevet straffet, mens kun 7,3 procent af de unge danske mænd mellem 15 og 29 år har en dom.

Integrationsminister Birthe Rønn Hornbech (V) er også klar til at sætte fokus på gruppen af indvandrere- og efterkommerdrenge uddannelse:

Andel, der fuldfører gymnasiale og erhvervsfaglige uddannelser (%)

	Gymnasiale uddannelser		Erhvervsfaglige uddannelser	
	Mænd	Kvinder	Mænd	Kvinder
Dansk herkomst	82	87	50	50
Udenlandsk herkomst	73	76	26	48

Note: Fuldførelsesprocenten dækker de studerende, som er påbegyndt uddannelsen i perioden 1. oktober 2007-31. september 2008. Da de studerende endnu ikke har afsluttet uddannelsen, er fuldførelsesprocenterne modelberegnet på baggrund af tallene fra tidligere år

Kilde: Undervisningsministeriets databank

Andel af ungdomsårgang, som ikke får en uddannelse (%)

Piger med dansk herkomst	11,4	
Drenge med dansk herkomst	17,9	
Piger med anden etnisk herkomst	20,0	
Drenge med anden etnisk herkomst	34,3	

Note: Andelen er estimeret ud fra, hvordan den ungdomsårgang, som afsluttede 9. klasse i 2007, forventes at uddanne sig i løbet af de kommende 25 år, når uddannelsessystemet og uddannelsesadfærden i hele perioden antages at være som i 2007

Kilde: UNI•C Statistik & Analyse

»Vi må konstatere, at pigerne klarer sig langt bedre end drengene i skolen, og derfor har jeg også sagt til mit ministerium, at vi må til at fokusere på drengene,« siger Birthe Rønn Hornbech.

Derfor har Integrationsministeriet blandt andet startet projektet "Fastholdelseskaravanen", der har som mål, at unge med en anden etnisk baggrund end dansk i 2015 vælger og gennemfører erhvervsrettede uddannelser i samme grad som danske unge.

I det største oppositionsparti er man helt enig i, at flere drenge med anden etnisk baggrund skal have en uddannelse, siger Socialdemokraternes integrationsordfører Henrik Dam Kristensen. For at vende udviklingen mener han blandt andet, der er brug for at opgradere de unge mænds læsefærdigheder:

»Alt for mange af de unge mænd med anden etnisk baggrund forlader folkeskolen med et sprogligt niveau, hvor de ikke kan klare en teknisk skole,« siger Henrik Dam Kristensen og fastslår, at det er nødvendigt med en tidlig indsats:

»Vi skal sørge for, at der ikke er nogle, der møder i folkeskolen uden at kunne håndtere det sprogligt. Hvis du skal starte din folkeskoletid i specialklasse for at følge med, kommer du bagud på point fra starten. Og det er svært at indhente efterfølgende.«

Flere kommuner har også fokus på sprogudviklingen, allerede fra børnene er små. Heriblandt Albertslund Kommune, hvor man via en meget målrettet læseindsats har formået at få eleverne med anden etnisk herkomst op på niveau med danskerne på tredje og sjette klassetrin, fortæller kommunens børne- og undervisningsdirektør Jette Runchel:

»Ud over fokus på læsning gennemfører vi nu et projekt, gennem den partnerskabsaftale, vi har indgået med Integrationsministeriet, hvor vi kigger på de fagligt svage børn og prøver at lave en form for nålestiksindsats på en bestemt skole i kommunen. Her vil vi arbejde med at styrke vores læreres kvalifikationer og forældresamarbejdet, så de her børn kan få et bedre afsæt,« forklarer Jette Runchel.

Hans Hummelgaard, der har forsket i årsagerne til frafaldet på erhvervsuddannelserne, mener også, at forbedrede faglige kundskaber er en af vejene frem:

»Det er ikke så meget motivationen til at gå i gang, der mangler hos drengene, men evnerne til at gennemføre mangler for en hel del. Et eksempel fra PISA-undersøgelsen viser, at op mod halvdelen af de unge indvandrere har så dårlige læsefærdigheder, at de vanskeligt kan gennemføre en ungdomsuddannelse. Til sammenligning er det under tyve procent af danskerne, hvilket dog også er et uhyggeligt højt tal. Folkeskolen er derfor en væsentlig nøgle til at forbedre situationen.«

Erhvervsskoler kan gøre meget

Hans Hummelgaard pointerer dog, at en lang række andre ting også kan hjælpe på fuldførelsesprocenten. En AKF-undersøgelse viser eksempelvis, at erhvervsskolernes tilrettelæggelse af uddannelsen også spiller ind på frafaldsprocenten. Blandt andet mere praktisk orienteret undervisning og vægt på det sociale fællesskab kan have en positiv effekt.

En af de erhvervsskoler, som forsøger at skabe bedre rammer for at fastholde de unge drenge med anden etnisk herkomst, er Syddansk Erhvervsskole Odense-Vejle. Blandt andet ved at oprette mindre "afklaringsklasser", hvor unge, der er usikre på deres uddannelsesvalg og måske ustabile i deres fremmøde, får en særlig tæt opfølgning i forhold til fremmøde, kostvaner og vejledning om uddannelsen og livet i almindelighed, fortæller sekretariatschef på Syddansk Erhvervsskole, Jeppe Carlsen.

»Vi er også begyndt at skabe tætte kontakter til indvandrerfamilierne, hvor vi tager på hjemmebesøg og orienterer om uddannelsen. Desuden har vi nu i flere år haft en medarbejder ansat, som selv er indvandrer. Hun forstår de unge og kan kommunikere med dem og deres familier ud fra det danske samfunds værdier, uden at der kommer et "racisme-filter" ind i kommunikationen. Det har været med til at fastholde et betydeligt antal unge med anden etnisk baggrund end dansk,« siger Jeppe Carlsen.

Bureaukrati spænder ben for integration

Af Søren Kudahl, skd@kl.dk

Kommuner er frustrerede over lovregler på integrationsområdet, som de finder unødigt bureaukratiske og tidskrævende. Integrationsministeren forsvarer reglerne, men er villig til at drøfte dem med kommunerne.

»Et groft eksempel på overflødig og tidskrævende bureaukrati.«

Sådan lyder den korte melding fra Erik Nielsen, borgmester i Rødovre og formand for KL's arbejdsmarkeds- og erhvervsudvalg, når han skal sætte ord på lovgivningens krav til kommunerne i forhold til det såkaldte 85 procents-krav i reglerne for permanent opholdstilladelse til udlændinge.

Reglerne blev præciseret i en bekendtgørelse fra januar 2009 og betyder, at man ikke kun skal være i arbejde og kunne dansk for at få permanent opholdstilladelse – ansøgeren skal også have haft et fremmøde på mindst 85 procent af tiden i alle tilbud, han har deltaget i de seneste syv år eller mere, og som har ført frem til, at han er kommet i arbejde. Det gælder både danskundervisning, virksomhedspraktik eller hvilket som helst andet tilbud. Og gælder uanset årsag til fraværet.

Det betyder, at når en udlænding søger om permanent opholdstilladelse, skal de kommunale embedsmænd kunne gå flere år tilbage i tiden og bruge tid på at udregne fremmødet i alle tilbud. Oven i købet for at kontrollere et 85 procentskrav, som ifølge KL er helt overflødig på grund af den senere indførte integrationseksamen, der i forvejen stiller skrappe betingelser for at få permanent opholdstilladelse.

Og reglerne skaber frustration i kommunerne:

»Det giver et ganske betydeligt administrativt merarbejde for os, og det er jo tid, som går fra vores direkte integrations-

arbejde med den enkelte udlænding,« siger Kenneth Flex, direktør for social-, sundheds- og arbejdsmarkedsområdet i Frederiksberg Kommune.

Kommunen har endnu ikke det fulde overblik over opgaven, idet man jo ikke på forhånd ved, hvor mange der vil søge om permanent opholdstilladelse. Men opgaven har allerede betydet, at ressourcerne i forvaltningen er blevet omprioriteret, så en stilling er blevet konverteret fra direkte integrationsarbejde med at skaffe indvandrere arbejde og lære dem dansk til en ren administrativ stilling.

Det svarer til vurderingen hos jobcenterchef Lise Willer i Esbjerg Kommune:

»Vi har i dag tre-fire borgere om ugen, der søger om tidsubegrænset opholdstilladelse. En opgørelse over fremmøde kræver en manuel og tidskrævende opgørelse, og det vil kræve en del ekstra ressourcer at foretage den administration for de borgere, det drejer sig om i Esbjerg Kommune,« siger Lise Willer.

Virksomheder skal også registrere

Frederiksberg-direktør Kenneth Flex peger også på, at 85 procentskravet kan give problemer i forhold til blandt andre

: Det giver et ganske betydeligt administrativt merarbejde for os, og det er jo tid, som går fra vores direkte integrationsarbejde med den enkelte udlænding

Kenneth Flex, direktør i Frederiksberg Kommune

Læs og forstå

Udlændingeloven er mildest talt ikke for begyndere. Prøv blot at kaste et blik på nedenstående udpluk af reglerne om permanent opholdstilladelse.

§ 22. Bekendtgørelsen træder i kraft den 26. januar 2009.

Stk. 2. Bekendtgørelsen gælder ikke for udlændinge, der har ansøgt om opholdstilladelse inden den 1. april 2006. For disse udlændinge anvendes de tidligere gældende regler, jf. dog stk. 6-8.

Stk. 3. Bekendtgørelse nr. 8 af 9. januar 2006 om meddelelse af tidsbegrænset opholdstilladelse ophæves, jf. dog stk. 4.

Stk. 4. Bekendtgørelse nr. 8 af 9. januar 2006 om meddelelse af tidsbegrænset opholdstilladelse finder fortsat anvendelse i sager, hvor udlændinge har indgivet ansøgning om eller er meddelt opholdstilladelse inden den 1. april 2006, jf. dog stk. 6-8.

Stk. 5. § 5, stk. 3, gælder ikke for udlændinge, der har ansøgt om opholdstilladelse inden den 26. januar 2009. For disse udlændinge gælder § 4, stk. 2 og 3, i bekendtgørelse nr. 8 af 9. januar 2006 om meddelelse af tidsbegrænset opholdstilladelse fortsat anvendelse.

Stk. 6. §§ 9-12 gælder for udlændinge, der er meddelt opholdstilladelse efter de regler, der var gældende indtil den 1. juli 2002, jf. lovbekendtgørelse nr. 711 af 1. august 2001, og som ikke senest den 29. november 2006 har gennemført et tilbudt introduktionsprogram efter integrationsloven eller et andet forløb, der kan sidestilles hermed.

Stk. 7. §§ 9-12 gælder for udlændinge, der er meddelt opholdstilladelse efter de regler, der var gældende indtil den 1. april 2006, jf. lovbekendtgørelse nr. 826 af 24. august 2005, og som ikke senest den 29. november 2006 har gennemført et tilbudt introduktionsprogram efter integrationsloven eller et andet forløb, der kan sidestilles hermed, og har bestået en godkendt danskprøve.

Stk. 8. §§ 9-12 gælder for udlændinge, der er meddelt opholdstilladelse efter de regler, der var gældende indtil den 1. juli 2006, jf. lovbekendtgørelse nr. 945 af 1. september 2006, og som ikke senest den 29. november 2006 har gennemført et tilbudt introduktionsprogram efter integrationsloven eller et andet forløb, der kan sidestilles hermed, og har bestået en godkendt danskprøve.

Stk. 9. Overgangsreglen i § 15, stk. 4, i bekendtgørelse nr. 8 af 9. januar 2006 gælder fortsat. Således gælder bekendtgørelse nr. 1065 af 17. december 1999 fortsat i sager, hvor udlændinge har indgivet ansøgning om eller er meddelt opholdstilladelse inden den 28. februar 2002.

Kilde: Integrationsministeriets bekendtgørelse om tidsbegrænset opholdstilladelse

de private arbejdsgivere og udbydere af danskuddannelse, som kommunen samarbejder med for at give indvandrene fodfæste på arbejdsmarkedet:

»Vi bliver nødt til at stille krav til eksempelvis private virksomheder, som tager en udlænding i praktikophold, og udbydere af sprogundervisning om, at de også skal registrere alt fravær. Og det vil være en ekstra administrativ byrde også for dem,« siger Kenneth Flex.

Ud over det administrative merarbejde peger han også på, at det afgørende må være, om udlændingen følger de aftaler og når de mål, der er sat i integrationskontrakten:

»Det følger vi naturligvis op på. Men det konkrete fremmøde i hver enkelt aktivitet syv år tilbage i tiden er jo ikke nødvendigvis det afgørende for, om målene i integrationskontrakten er nået,« siger Kenneth Flex, som samtidig efterlyser en mere klar vejledning fra ministeriet i forhold til, hvordan en række af reglerne præcist skal fortolkes.

Integrationsminister Birthe Rønn Hornbech (V) forsvarede 85 procents-kravet.

»Vi er nødt til at sikre os, at de pågældende møder op til deres undervisning eller praktik. Der er bare nogle, som vi er nødt til at holde til ilden hele tiden. Men mit håb er selvfølgelig, at der i årene fremover bliver færre og færre i den gruppe,« siger Birthe Rønn Hornbech, som dog samtidig åbner en dør på klem for de kommunale protester over bureaukratiet i håndhævelsen af 85 procents-kravet:

»Hvis nogen mener, at det kan klares på en nemmere måde, er jeg altid lydhør.«

Den lydhørhed vil KL-udvalgsformand Erik Nielsen meget gerne udnytte. Han mener slet ikke, at kravene til kommunernes administration af 85 procents-kravet er i tråd med regeringens bestræbelser på at afbureaukratisere og forenkle de regler, som kommunerne skal administrere efter:

»For at få permanent opholdstilladelse skal man i forvejen have bestået integrationseksamen, der kræver to et halvt års ordinært arbejde på fuld tid og en bestået prøve i dansk 2. De krav kan kun opfyldes, hvis den enkelte udlænding reelt har

gjort en stor indsats. Og kommunerne er i forvejen forpligtet til at sanktionere ubegrundet fravær for udlændinge, der modtager ydelser. Derfor er 85 procents-kravet både unødvendigt, dyrt og tager tid fra hovedopgaven: At udlændinge kommer i arbejde og lærer dansk.«

Erik Nielsen fremhæver, at 85 procents-kravet blot er et eksempel på en række meget bureaukratiske og administrative tunge regler i Udlændingeloven, der udgør et helt særligt og barokt kapitel, når det drejer sig om komplicerede lovregler. Der er dog også andre lovregler på integrationsområdet, som det er let at fare vild i:

»Selv om regeringen har sat et afbureaukratiseringsarbejde i gang, synes det alligevel at være sådan, at når en regel fjernes, bliver den erstattet af to nye. Så sent som i december har Folketinget for eksempel gjort reglerne om danskundervisning langt mere komplicerede, end de var før,« siger Erik Nielsen.

De nye regler gør det ifølge KL vanskeligt for kommunerne at finde ud af, hvilke målgrupper der har ret til undervisning. Om de har ret til et normalt tilbud eller til et nyt særligt tilbud om intro-dansk. Om de har ret til selv at vælge tilbud eller ikke. Om udbyderen kun har ret til at undervise i egen kommune eller godt må undervise i andre kommuner. Og om borgeren har ret til forlængelse i særlige tilfælde eller ikke.

»Og man skal huske, at hvis det er svært for kommunerne at overskue reglerne, er det jo endnu sværere for de udenlandske borgere at finde ud af, hvad de har krav på. De kan jo ikke dansk,« siger Erik Nielsen, formand for KL's arbejdsmarkeds- og erhvervsudvalg.

Danmarks produktivitet er gået i koma

Af Peter G.H. Madsen

Italien er det eneste OECD-land, som har haft en lavere vækst i produktiviteten end Danmark i de seneste 10 år. Dårlig infrastruktur, stagnation i danskernes uddannelsesniveau og erhvervslivets manglende fokus på effektivitet får skylden. Omkostningerne skal tælles i milliarder af kroner – hvert år.

Danskernes arbejdsliv har forandret sig fundamentalt siden 1990'erne. Intra- og internet, mobiltelefoner og alverdens mere eller mindre geniale managementteorier har gjort sit indtog og forvandlet hverdagen for den danske lønmodtager på godt og til tider også på ondt.

På ét punkt er der dog ikke sket ret meget. Vi får i store træk stadig det samme fra hånden, som vi gjorde ved udgangen af 1990'erne. Små fremskridt er der sket, men både set i forhold til udlandet og i forhold til tidligere tider er væksten i danskernes produktivitet nærmest gået i en komaagtig dvale.

Det fremgår af den internationale, økonomiske samarbejdsorganisation OECD's seneste statistiske opgørelser over produktivitetsvæksten i de 30 medlemslande. Her indtager Danmark en lidet misundelsesværdig næstsidsteplads med en gennemsnitlig årlig produktivitetsvækst på sølle 0,3 procent i perioden 2000-2008. Til sammenligning havde OECD-landene i gennemsnit en produktivitetsvækst på 1,7 procent i perioden.

Den manglende udvikling i danskernes produktivitet er ikke bare pinlig for danskere med hang til internationale sammenligninger – den er også ufattelig bekostelig. Ifølge beregninger foretaget af Arbejderbevægelsens Erhvervsråd (AE) ville Danmarks bruttonationalprodukt være 250 milliarder kroner højere

– svarende til lidt mere end kommunernes samlede budgetterede udgifter i 2010 – hvis produktiviteten i stedet havde været på to procent om året i perioden fra 2000 til 2008. Det svarer til, hvad den var i USA.

Dansk Industri (DI) har også regnet på konsekvenserne. Deres beregninger viser, at det vil koste en gennemsnitlig dansk husstand 100.000 kroner årligt fra 2020, hvis produktivitetsvæksten frem til 2020 bliver én og ikke tre procent, som nogle andre lande formentlig vil præstere.

Hvorfor er det gået så galt?

Men hvorfor er det gået så galt med den danske produktivitetsvækst i de seneste år?

Nogen soleklar og enkel forklaring findes der ikke, mener tidligere medlem af Det Økonomiske Råd Nina Smith, der i dag er professor i økonomi ved Aarhus Universitet.

»Nu og her spiller den økonomiske krise selvfølgelig en helt afgørende rolle. Men den mere langsigtede nedgang i den danske produktivitetsvækst er højst sandsynligt resultatet af mange forskellige elementer,« siger hun.

Så langt synes der også at være enighed. Både i lønmodtager- og arbejdsgiverorganisationer udtrykkes der således bekymring og forundring over, at det er gået så grueligt ned ad bakke med den danske produktivitetsvækst. Som chefanalytiker Frederik I. Pedersen fra AE siger:

»Det er enormt svært at forstå, at det med LEAN-bølge og alverdens andre ledelses- og effektivitetstiltag ser så sløjt ud med den danske produktivitetsvækst.«

Et par forklaringer går dog igen, uanset hvem man spørger. For det første er der trængselsproblemerne på de danske veje. Danskerne spilder simpelthen for meget af deres dyrebare og produktive tid med at holde i kø på indfalds- og ringveje omkring de større danske byer. Kunne vi blot få løst trafikproblemerne, ville det faktisk gøre en betydelig forskel, mener eksperterne.

For det andet er der uddannelsesniveaulet hos de danske lønmodtagere. Hvor væksten i uddannelsesniveaulet i

Gennemsnitlig årlig produktivetsstigning i Danmark (%)

1970-1980	3,2
1980-1985	2,7
1985-1990	2,2
1990-1995	2,7
1995-2000	1,1
2000-2008	0,3

Kilde: OECD

Om produktivitet

Produktiviteten er lig med den hastighed, man kan producere varer med. Når man sammenligner landes produktivitet, måler man på det samlede bruttonationalprodukt pr. arbejdstime. Produktiviteten kan øges på flere måder, blandt andet ved bedre uddannelse, flere maskiner og mere teknisk udstyr til rådighed for hver beskæftiget eller ved bedre organisering af arbejdet.

1980'erne og 1990'erne var på cirka 0,6 procent om året, har væksten efter årtusindeskiftet blot været på 0,2 procent årligt.

Den lavere vækst i uddannelsesniveaet har højst sandsynligt også lagt en dæmper på produktivetsstigningerne, siger professor Jørgen Søndergaard, der ud over at være direktør i SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd – også var formand for regeringens nu nedlagte arbejdsmarkedskommission.

»Fra 1960'erne og frem til slutningen af 1990'erne var det sådan, at hver ny generation, der kom ind på arbejdsmarkedet, havde en bedre uddannelse og flere kompetencer end den, som forlod arbejdsmarkedet. Sådan er det ikke mere. Nu er der stort set ingen forskel,« siger Jørgen Søndergaard, der som formand for regeringens nye "rejsehold" på folkeskoleområdet selv kan være med til at sikre danskerne en bedre uddannelse i fremtiden.

Det spiller dog også ind på den sløje produktivetsvækst, at højkonjunktoren og den legendariske skrigende mangel på arbejdskraft fra 2004 og tre-fire år frem fik virksomhederne til at ansætte medarbejdere, der ikke havde helt det samme høje kompetenceniveau som deres kolleger. Det er et aspekt, som blandt andre OECD har fokus på i deres analyse af de danske problemer med produktiviteten.

Virksomheder har også et ansvar

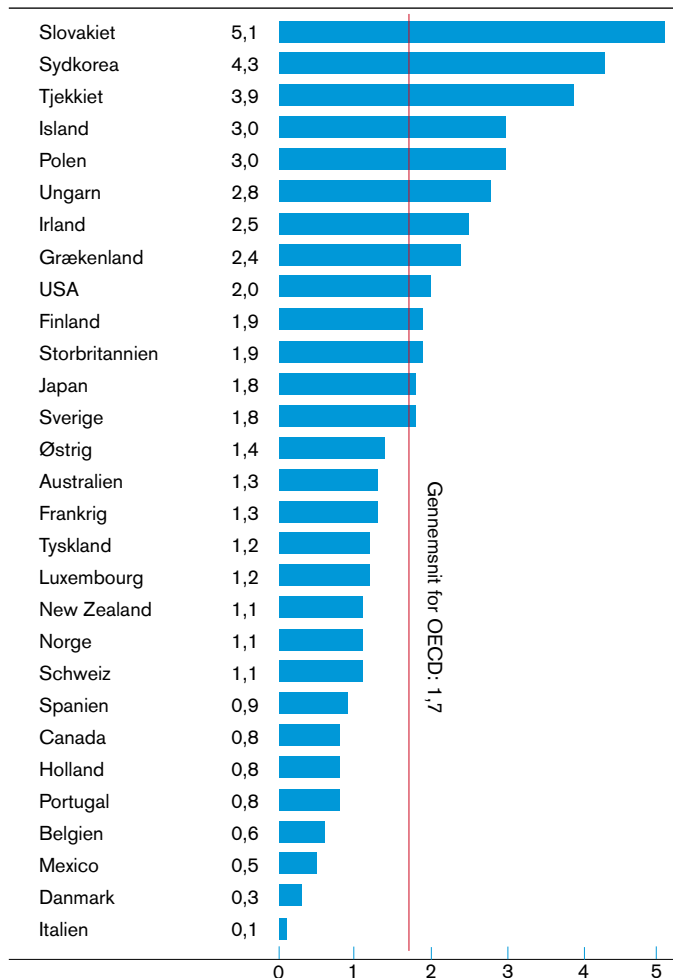
De danske virksomheder kan i det hele taget ikke sige sig fri for en del af ansvaret for den faldende produktivetsvækst. DI's erhvervsøkonomiske chef Kent Damsgaard erkender, at omkostningstrimning og effektivisering ikke stod øverst på virksomhedernes dagsorden i årene frem til krisen.

»Man havde simpelthen nok at gøre med at få skippet varerne af sted,« siger han.

Kent Damsgaard tilføjer, at der er mange årsager til den lave vækst, men det er svært at komme uden om de høje danske marginalskatter:

»Tilskyndelsen til at gøre en ekstra indsats er simpelthen for lille,« siger han. ▶

Gennemsnitlig årlig produktivetsstigning 2000-2008 (%)

Note: Tyrkiet er det eneste OECD-land, som der ikke er tal for

Kilde: OECD

Netop de høje skattesatser har imidlertid været en ret konstant del af rammevilkårene for danske virksomheder i mange år. Og faktisk er selskabsskatterne sat ned fra 34 procent i 1998 til 25 procent i dag. Så hvordan kan skatterne pludselig blive et så stort problem?

Ifølge Kent Damsgaard skyldes det, at andre produktivetsforbedrende faktorer, som eksempelvis løftet i danskernes uddannelsesniveau, ikke længere opvejer de høje marginalskatter.

»De danske politikere har spildt de gode år ved ikke at lave de nødvendige reformer. Man skulle for længe siden have sørget for flere initiativer, der kunne bidrage til at øge produktiviteten,« siger Kent Damsgaard.

Skattesatserne er også en del af forklaringen på, at der ikke er blevet investeret kraftigere i kapitalapparatet i de senere år, mener Kent Damsgaard. Både danske og udenlandske virksomheder har hellere villet åbne en ny fabrik i et land med et lavt omkostningsniveau og herunder lavere skatter.

Arbejderbevægelsens Erhvervsråd peger til gengæld på, at opbremsningen i de danske virksomheders investeringer kan skyldes de danske bankers nærmest maniske fokusering på ejendomssektoren under boligboblen, som kan have gjort det svært for andre typer af virksomheder at få adgang til billig kapital:

»På trods af lave renter, gode rammevilkår og mangel på arbejdskraft har der næsten ingen vækst været i virksomhedernes kapitalapparat – maskiner, inventar og bygninger – per arbejdstime siden midten af 1990'erne. Det er en del af forklaringen på den lave produktivitetsvækst herhjemme,« siger Frederik I. Pedersen fra AE og tilføjer:

»Det er vigtigt, at investeringsniveauet kommer op i gear igen, hvis vi skal gøre os håb om en højere produktivetsvækst.«

Uddannelse er vejen frem

På kort sigt ser det imidlertid ud til, at den danske produktivitet vil stige. Det Økonomiske Råd forudser i sin seneste rapport

fra efteråret 2009, at »der kan imødeses meget høje produktivetsstigninger i de kommende år«.

Forklaringen er først og fremmest, at en del af det ekstraordinært store fald i produktiviteten i 2008 og 2009 justeres tilbage i 2010. Dertil kommer dog også en reel effekt blandt andet som følge af, at virksomhederne i den økonomiske krise er blevet tvunget til at skære alt overflødig fedt fra. Som erhvervsøkonomisk chef i DI Kent Damsgaard siger:

»Når støvet har lagt sig, vil de overlevende virksomheder være dem, der har formået at trimme deres produktion og skære omkostningerne til et minimum.«

De langsigtede udfordringer med produktiviteten består imidlertid. Hvad værre er, så er der ikke nogen let løsning på dem, mener professor Nina Smith.

»Udfordringen er at tackle problemet offensivt og hele tiden have fokus på, hvordan vi kan blive bedre og mere effektive,« siger hun.

Ifølge Nina Smith handler det blandt andet om at investere endnu mere i de danske universiteter og forskningsmiljøer. Det er nemlig et punkt, hvor mange af de nyindustrialiserede lande i Asien for længst har overhalet Danmark.

»Skal vi styrke vores produktivitet, skal det være de højest uddannede, der skal trække læsset. Det store spørgsmål er, hvordan vi finansierer de nødvendige investeringer i uddannelsessystemet,« siger Nina Smith.

Uddannelse synes også at være et punkt, som alle kan være enige om at satse på. Det er længe siden, at regeringen besluttede, at mindst 95 procent af en ungdomsårgang skal have en ungdomsuddannelse i 2015. Ligesom med produktiviteten ser det dog grelt ud med at nå det ambitiøse mål – i dag får kun cirka 80 procent af en årgang en ungdomsuddannelse.

Udenlandske turister fravælger Danmark

Af Søren Kudahl, skd@kl.dk

Danmark er det europæiske land, som har tabt næstflest udenlandske turister siden 2000. Det viser nye tal, og det er svært at få øje på lyspunkterne for dansk turisme, hvor 2009 har været endnu et rædselsår. En væsentlig forklaring på nedturen er de lave flypriser, som har gjort storbyer langt mere attraktive, og her har Danmark kun København at byde på. Samtidig har produktudviklingen af de danske turistoplevelser stået i stampe, siger eksperter.

Dansk turisme har akut åndenød. Ikke blot viser nye tal et fald i antallet af udlændinges overnatninger i Danmark på næsten 10 procent fra 2008 til 2009, men vi må også konstatere, at andre europæiske lande har haft betydeligt mere held med at vinde turisternes gunst i de senere år.

En ny sammenligning af europæisk turisme, som Visit-Denmark har udarbejdet på baggrund af tal fra EU's statistiske kontor Eurostat og turismedatabasen TourMIS, viser, at Danmark har tabt voldsomt terræn i forhold til de europæiske konkurrenter. I perioden fra 2000 til 2008 har Danmark tabt 11,5 procent af de udenlandske overnatninger. Dermed har vi blandt 28 europæiske lande oplevet den næstdårligste udvikling kun undergået af Cypern. Og vi er et af kun syv lande, som har oplevet et fald i perioden.

Det er de østeuropæiske lande, som i 0'erne har haft den største fremgang i antallet af udenlandske turister. Deres vækst er dog bremsset noget i de senere år, men det ændrer ikke ved, at Danmark også i de seneste tal fra 2007 til 2008 klarer sig rigtig dårligt. Igen ligger vi på næstsidssteplassen med et fald i de udenlandske overnatninger på 5,5 procent – denne gang kun undergået af Rumænien.

I turisterhvervet er bekymringen til at tage og føle på:

»Vi skal tage nedturen rigtig, rigtig alvorligt. I disse år er der selvfølgelig krise og økonomisk afmatning, som er en væsentlig forklaring på den generelle nedgang i turismen. Men det var

der jo bestemt ikke i de foregående år, og her har vi alligevel tabt både på antallet af overnatninger og markedsandele i forhold til vores konkurrenter. Og det er nu, vores produkter og oplevelser skal trimmes til, at folk for alvor begynder at rejse og bruge penge igen,« siger Lone Njor Hulth, administrerende direktør i HORESTA, hotel-, restaurant- og turisterhvervets brancheorganisation.

Hun skønner, at turisterhvervet i Danmark kom ud af 2009 med et økonomisk resultat, der var 10 procent dårligere end året før, hvilket har betydet mindst et par tusinde tabte arbejdspladser. Flest i udkantsområder som Bornholm og Nordjylland, hvor turismen fylder mest, og hvor krisen desværre også i forvejen har ramt hårdest.

Lave flypriser har ramt Danmark

Turismeforsker Henrik Halkier, dr.phil. og institutleder på Aalborg Universitet, mener, at en væsentlig del af forklaringen på, at de udenlandske turister har fravalgt Danmark til fordel for andre europæiske lande, er fremkomsten af lavprisflyselskaber i de seneste år. Ekspansionen i europæisk turisme har i høj grad ligget på de korte storbyferier drevet af de lave priser.

»Her er København det eneste seriøse danske bud på en by, hvor udlændinge kommer for at tilbringe en forlænget weekend. Samtidig rammer det os, fordi det tidligere var nærliggende for mange i vores nabolande at holde ferie uden for højsæsonen i et sommerhus i Danmark. Det var hyggeligt og prismæssigt overkommeligt. Men nu konkurrerer Blokhuis i september pludselig med en forlænget weekend i Barcelona,« siger Henrik Halkier og tilføjer:

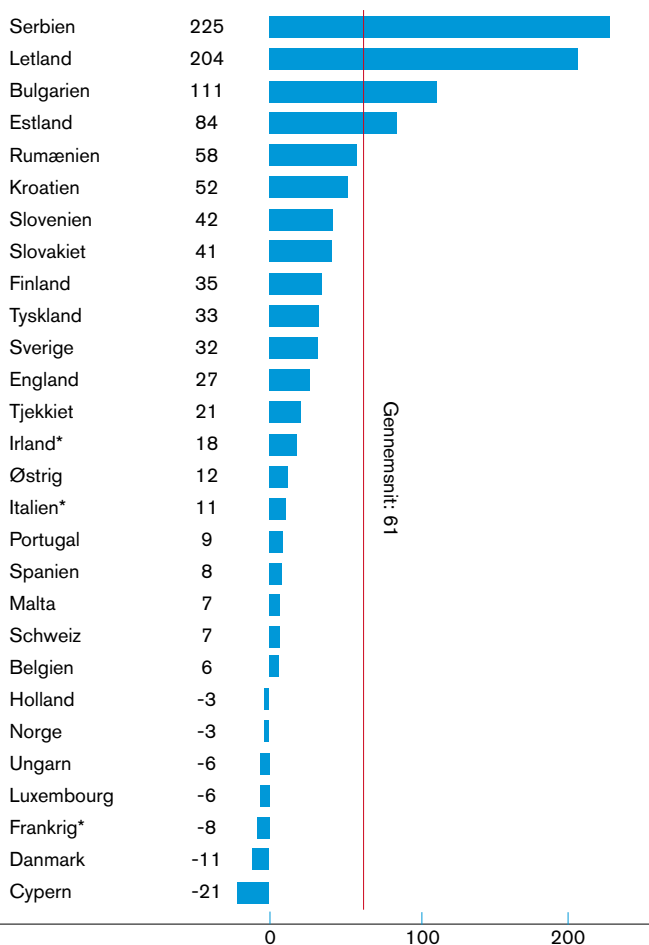
»Der er da helt bestemt dejligt i Blokhuis, men det viser bare, at den enkelte turists valgmuligheder er blevet meget større. Og hvor fedt det end ville være, er det ikke lykkedes at få kædet billige flybilletter sammen med den sommerhusturisme, som vi har tradition for i Danmark.«

Specielt vores naboer fra Tyskland, Sverige og Norge har fravalgt Danmark i de seneste år. Tyskerne har i stedet blandt andet med stor sult kastet sig over de relativt nye turistmål i

Om turisme i Danmark

- I alt købte danske og udenlandske turister i Danmark for 72,7 milliarder kroner i 2006.
- Udenlandske turister stod for halvdelen af forbruget, hvilket gør turismen til et væsentligt eksporterhverv. Det svarer til 4,3 procent af indtægterne på den danske betalingsbalance.
- Turismen skaber, inklusive afledte effekter som for eksempel køb hos leverandører og udbetaling af løn, i alt 126.890 fuldtidsarbejdspladser i Danmark. Det er 4,3 procent af den samlede beskæftigelse.
- Turismen giver – inklusive de afledte effekter – offentlige indtægter i form af skatter, moms og afgifter på 22,7 milliarder kroner.

Udvikling i udlændinges overnatninger 2000-2008 (%)

* Startåret for disse lande er ikke 2000, men 2001 for Irland og 2002 for Italien og Frankrig

Kilde: VisitDenmark på baggrund af tal fra databaserne Eurostat og TourMIS

Østeuropa, forklarer Lars Erik Jønsson, direktør i VisitDenmark, den nationale organisation for markedsføring og udvikling af dansk turisme.

»Tyskland er et meget vigtigt marked, fordi tyskerne er den nation i verden, hvor befolkningen samlet set har flest overnatninger i udlandet. Og en stor del af forklaringen på, at Danmark har mistet tyske gæster, er, at tyskerne har fundet det mere interessant at tage til nogle af de nye destinationer i Østeuropa. Her er der kommet nogle meget stærke turisme-produkter, som er billige og samtidig har høj kvalitet – blandt andet i Kroatien. Og det har Danmark haft svært ved at konkurrere med,« siger Lars Erik Jønsson.

Samtidig har udviklingen i valutakurserne gjort det betydeligt dyrere for nordmænd og specielt svenskere at holde ferie eller konferencer i Danmark. Tidligere var København et yndet konference- og mødested for svenske erhvervsfolk, men den svækkede svenske krone har fået mange til at vælge eksempelvis Stockholm i stedet, siger Lars Erik Jønsson.

Selv om der er en række gode forklaringer på, hvorfor dansk turisme har mistet terræn i forhold til vores europæiske konkurrenter, lægger VisitDenmarks direktør ikke skjul på, at dansk turisme også har ligget lidt for meget i hængekøjen.

»Vi har hvilet lidt på laurbærrene og ikke udviklet os nok på produkt siden. Det er ikke blevet opfattet helt så interessant at komme til Danmark, som det var engang i sammenligning med andre lande. Vi har ikke været stærke nok til at lave nye produkter og oplevelser og synliggøre dem i udlandet,« siger Lars Erik Jønsson.

Som i de gode, gamle dage

Turismeforsker Henrik Halkier er heller ikke just imponeret over produktudviklingen inden for dansk turisme.

»Man har forventet, at udlændingene bliver ved med at holde ferie i Danmark på den måde, som danskerne holdt ferie i Danmark tilbage i 50'erne og 60'erne. Det er der selvfølgelig en vis romantik over, men det viser sig jo, at det ikke lykkes så voldsomt godt,« siger Henrik Halkier og slår fast:

Hovedstaden trækker flest turister

	Antal udenlandske overnatninger i 2009	Udvikling siden 2000 (%)	Udvikling siden 2008 (%)
Region Hovedstaden	3.550.125	-1,6	-4,5
Region Syddanmark	2.546.016	-17,8	-2,1
Region Nordjylland	1.205.829	-34,1	-14,5
Region Midtjylland	963.135	-30,5	-5,3
Region Sjælland	545.820	-37,3	-23,9

Kilde: Statistikbanken, Danmarks Statistik

»Der skal mere fokus på udvikling af produktet. Lige fra at skabe oplevelser på forskellige tidspunkter af året til at kæde produktet bedre sammen i forhold til transport, overnatning, oplevelser og så videre. Der er masser at tage fat på.«

I turisterhvervets organisation HORESTA erkender administrerende direktør Lone Njor Hulth, at der er meget at komme efter i forhold til at produktudvikle de danske destinationer og oplevelser.

»Men det er jo svært for erhvervet at gøre, når der ikke er overskud på bundlinjen til at investere, og staten ikke hjælper med at skabe bedre vilkår. Så kommer vi ind i en dårlig spiral, hvor produktet står i stampe, og der kommer endnu færre turister.«

HORESTAs højeste ønske er, at Folketinget nedsætter den danske moms for overnatninger. I Danmark er momsen 25 procent for en overnatning som på almindelige varer, mens den i Sverige kun er 12 procent, 8 procent i Norge, og tyskerne netop har sat den ned fra 19 til 7 procent. Samtidig ser turisterhvervet gerne, at erhvervslivet kunne trække momsen fra hotelregninger helt fra i skat som i flere andre EU-lande. I Danmark kan erhvervslivet kun trække en fjerdedel af hotelregningen fra, og det kan være afgørende for, om et møde eller en konference holdes i København, Stockholm eller Berlin.

Noget helt andet er så, om det i hele taget er realistisk, at mere produktudvikling og lavere moms i givet fald vil sparke Danmark væsentligt højere op på de udenlandske turisternes hitliste. Turismeforsker Henrik Halkier fra Aalborg Universitet er ikke sikker:

»Måske kommer der bare et tidspunkt, hvor man må sige: "Ok, det er nu engang det niveau, turismen har i Danmark, og den efterspørgsel, der er efter den type oplevelser, Danmark kan tilbyde". Der er ingen tvivl om, at den internationale turisme vokser hurtigere i næsten alle andre europæiske lande, men vi må huske på, at niveauet var højt i Danmark på et ret tidligt tidspunkt.«

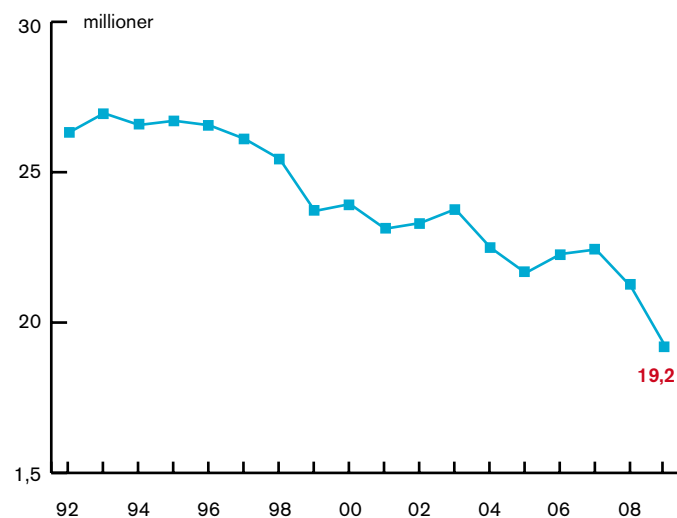
Målt på antallet af udlændinges overnatninger i 2008 ligger Danmark også stadig på en 12. plads blandt de 28 europæi-

ske lande, der indgår i undersøgelsen. Vi er lige foran Tjekkiet og betydeligt foran vores nordiske broderlande Sverige, Norge og Finland.

Men der er langt til storhedstiden for dansk turisme. I 1993 – året hvor Poul Nyrup Rasmussen og Bill Clinton tiltrådte som henholdsvis dansk statsminister og amerikansk præsident – tilbragte udlændinge næsten 27 millioner nætter på danske hoteller og andre overnatningssteder. I 2009 var det tal faldet med hele 29 procent – til 19,2 millioner nætter.

Momentum har kontaktet Økonomi- og Erhvervsministeriet for at få en kommentar til dansk turismes krise fra den politisk ansvarlige, økonomi- og erhvervsminister Lene Espersen (K), men hun har ikke ønsket at udtale sig.

Udlændinges overnatninger i Danmark

Note: Tallene dækker udlændinges overnatninger på danske hoteller, feriecentre, campingpladser, vandrehjem, lystbådehavne og feriehuse

Kilde: Danmarks Statistik

Bedre samarbejde skal bringe dansk turisme på ret køl

Af Søren Kudahl, skd@kl.dk

I en række danske kommuner spiller turisme en vigtig rolle for erhvervsliv og økonomi. Derfor er KL på vej med ny strategi for, hvordan dansk turisme kan udvikles. Nøgleordene er bedre samarbejde – både tværkommunalt, regionalt og med turisterhvervet.

Dansk turismes nedtur bekymrer i KL, som derfor netop er ved at udarbejde en ny turismestrategi. Her peger kommunernes forening blandt andet på, at kommunerne skal tænke endnu mere i partnerskaber med erhvervslivet og regionale og tværkommunale fællesskaber, som kan løfte udviklingen og markedsføringen af områdets turismeprodukter.

»I forhold til turisme giver kommunegrænser ikke så meget mening. Hvis du stopper en tilfældig udenlandsk turist i Danmark, er det jo nok de færreste, der vil vide, hvilken kommune de befinder sig i. Det er formentlig et positivt billede af naturen og attraktionerne i Danmark eller en bestemt landsdel, som har lokket dem til. Og derfor skal vi også samle kræfterne endnu mere på tværs, når vi investerer i og markedsfører vores tilbud til turisterne,« siger Erik Nielsen, borgmester i Rødovre og formand for KL's arbejdsmarkeds- og erhvervsudvalg.

Han peger blandt andet på, at de fem kommunekontaktråd (KKR) bør arbejde mere aktivt med at udstikke linjerne for turismeudviklingen i regionen. I KKR sidder repræsentanter for alle kommuner i de enkelte regioner.

Kommunerne brugte i 2008 tilsammen 262 millioner kroner på direkte turismefremme. Men der er stor forskel fra kommune til kommune i forhold til, hvor meget turismen betyder. Hvis man ser bort fra ø-kommunerne Fanø, Læsø, Samsø og Bornholm er Jammerbugt i Nordjylland den kommune, hvor økonomien er mest afhængig af turisme. Turister stod i 2006 for 5,4 procent af omsætningen i Jammerbugt Kommune.

Og her kan man i høj grad mærke krisen i turismen, som har betydet, at Nordjylland i 2009 samlet set havde mistet mere end en tredjedel af de udenlandske overnatninger, man havde i 2000. Og alene fra 2008 til 2009 faldt udlændinges overnatninger i Nordjylland med 14,5 procent.

»Vores overnatningssteder er hårdt ramt af nedgangen, som vi især har mærket i forhold til de tyske gæster. Og det er klart, at færre turister også giver tilbagegang i detailhandlen, især for dagligvarebutikkerne. Jeg ved også, at det gør ondt på gallerierne. De mangler kunder, og kunderne køber ikke så meget, som de gjorde tidligere,« siger Finn Hagedorn, turistchef i Jammerbugt Kommune.

Det er først og fremmest 70 kilometer gode strande og klitområder, Fårup Sommerland og Blokhus, der trækker turister til Jammerbugt. Og Finn Hagedorn forsikrer, at kommunen ikke bare vil se til, mens der kommer færre og færre udenlandske turister til kommunen:

»Optimismen er intakt. Krisetid er bare en ny tid, og vi prøver at gennemføre nogle tiltag, som både på kort og langt sigt kan vende udviklingen. På den korte bane laver vi kampagner for weekendturisme og gør opmærksom på mulighederne for vandre- og cykelturisme i kommunen. Og på længere sigt forsøger vi at udvikle mødeturisme og eventparker,« siger turistchef Finn Hagedorn.

Han mener, det er helt afgørende, at de nordjyske kommuner og det regionale turismeudviklingsselskab i Nordjylland bliver bedre til at udvikle og markedsføre Nordjylland som et fælles attraktivt område for udenlandske turister. Ikke mindst på det meget vigtige tyske marked.

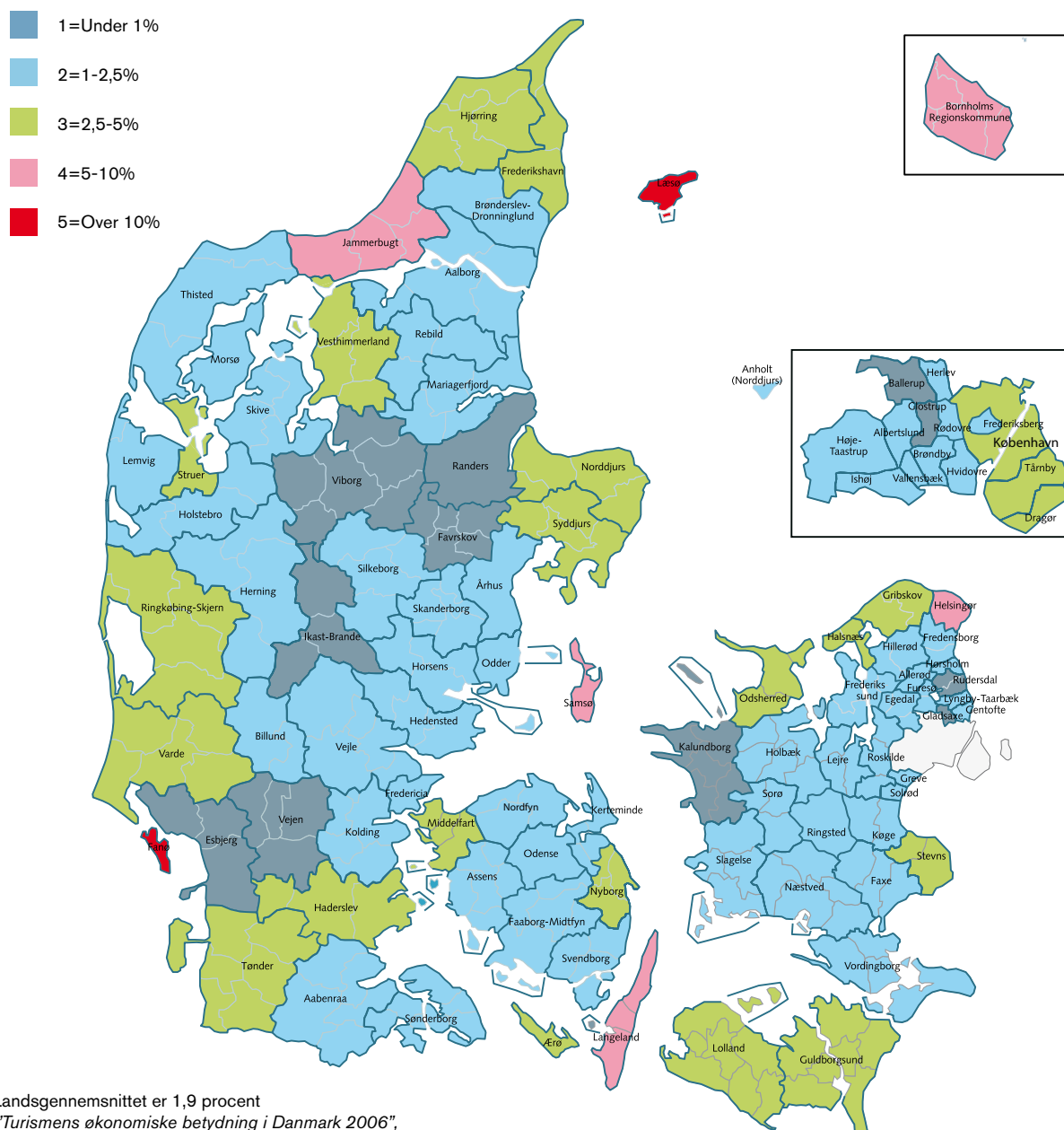
Regional og kommunal markedsføring af de lokale herligheder i udlandet kan imidlertid blive en kompliceret affære, hvis regeringens nye lovforslag om den fremtidige organisering af turismeindsatsen bliver vedtaget. I lovforslaget – der blev offentliggjort i fredags – lægges der op til, at den nationale markedsføringsorganisation VisitDenmark skal godkende al markedsføring af Danmark i udlandet, hvis udgiften er over 100.000 kroner. Og det vækker mindst talt ikke begejstring hos Erik Nielsen, formand for KL's arbejdsmarkeds- og erhvervsudvalg.

»Det er en bureaukratisk og monopoliserende konstruktion, som umiddelbart strider mod at skabe en mere effektiv markedsføringsindsats,« siger Erik Nielsen.

Hvem gør hvad?

- VisitDenmark er den nationale organisation, der har til formål at markedsføre og brande Danmark i udlandet.
- Seks regionale turismeudviklingsselskaber er ansvarlige for udviklingen af turismen i Danmark i tæt samspil med erhvervet og øvrige aktører.
- Kommuner, regioner og erhvervslivet udgør bestyrelsen i turismeudviklingsselskaberne.
- Derudover er der adskillige lokale og fælleskommunale turismesamarbejder.
- Kommunerne brugte i 2008 i alt 262 millioner kroner på direkte turismefremme. Langt hovedparten blev brugt til at støtte lokale turistbureauer og turistinformation.

Turismens andel af kommunens økonomi (%)

Dansk erhvervsliv må *stramme* op

Hvad skete der lige der? Det kom som noget af en overraskelse, da OECD offentliggjorde sin nye analyse af produktiviteten i de 30 medlemslande. Som Momentum beskriver nærmere i dette nummer, kom Danmark ind på en lidet flatterende næstsidsteplads – en anelse foran Italien – målt på gennemsnitlig produktivitetsvækst fra 2000 til 2008. Sølle 0,3 procent dansk erhvervsliv øget sin produktivitet i gennemsnit per år, mens gennemsnittet i OECD var 1,7 procent, og eksempelvis vores svenske naboer har skruet tempoet op med 1,8 procent.

Hvad der for udenforstående kan virke som relativt marginale forskelle, dækker over en dybt problematisk udvikling for dansk erhvervsliv og samfundet som helhed. Og det kan unægtelig undre, at vi ikke har hørt mere til, at produktiviteten i den grad er gået i dvale. Erhvervslivet og dets organisationer plejer ellers nok at holde skarpt øje med og råbe op, hvis de får mistanke om, at andre – ikke mindst kommunerne – ikke er tilstrækkeligt opmærksomme på at effektivisere og øge produktiviteten. Men i dette tilfælde har skarpheden tydeligvis ikke været i top – hverken i forhold til at trimme produktiviteten eller at komme med forslag til, hvad man selv kan gøre for at løse problemet. Noget kunne tyde på, at mange private virksomheder i de gode tider har haft for meget fokus på at skumme fløden i form af store

overskud og ikke har været flittige nok til at investere i forbedret produktivitet.

Vi kan konstatere, at Danmark ville have været et betydeligt mere velstående samfund i dag, hvis vi havde haft en produktivitetsvækst på højde med vores konkurrenter. En øget produktivitet i de kommende år er helt nødvendig, hvis Danmark fortsat skal være et af verdens rigeste lande med høj beskæftigelse og komme hurtigt ud af den aktuelle krise. Det vil formentlig kræve, at erhvervslivet blandt andet skruer op for investeringerne, lige som samfundet må endnu længere frem på banen og investere strategisk i forskning, uddannelse, infrastruktur med videre og ad den vej løfte erhvervslivets produktivitet mærkbart.

Hvad gør erhvervslivet og dets organisationer selv for at rette spotlightet indad og mod egen performance frem for at bruge det meste af tiden på at skyde på andre – ikke mindst den offentlige sektor – som årsagen til alle dårligdomme? Den lave produktivitet er et så alvorligt samfundsproblem, at resten af samfundet vel har krav på få at vide, hvad erhvervslivet selv gør – og vil gøre i fremtiden. Ellers kan vi vist godt pakke drømmene om at være verdensmester i det meste sammen.

Peter Gorm Hansen, Administrerende direktør for KL

MOMENTUM
16. FEBRUAR 2010. 2. ÅRGANG. 2. UDGAVE
UDGIVER: KL
ANSVARSHAVENDE REDAKTØR: PETER GORM HANSEN

REDAKTØR: SØREN KUDAHL
ANALYTIKER: JENS JØRGENSEN

MOMENTUM@KL.DK
WEIDEKAMPSGADE 10, POSTBOKS 3370, 2300 KBH. S
Gratis elektronisk abonnement kan tegnes på
WWW.KL.DK/MOMENTUM

DESIGN: KONTRAPUNKT - LAYOUT: KL'S TRYKKERI
ARTIKLER KAN CITERES MOD KILDEANGIVELSE